

Заняття 2

Апостроф. М'який знак.

План занять

1. Правила вживання апострофа.
2. Правила вживання м'якого знака.
3. Використання звукосполучень йо, ьо.

1. Правила вживання апострофа

Апостроф – знак, який передає на письмі роздільну вимову я, ю, є, ї після твердих приголосних.

Апостроф пишеться перед я, ю, є, ї

- Після літер на позначення губних приголосних [б], [п], [в], [м], [ф]:
п'єса, м'ята.

Як запам'ятати:

Губні приголосні можна запам'ятати за допомогою «Мавпа буф».

- Після р, що позначає твердий приголосний [р]: подвір'я, пір'їна.
- Після префікса, який закінчується на приголосний: з'їхати, без'ядерний.
- Після першої частини складних слів: транс'європейський, дит'ясла.
- У слові Лук'ян і похідних.

Апостроф НЕ пишеться перед я, ю, є, ї

- Після літер на позначення губних приголосних [б], [п], [в], [м], [ф], якщо перед ними стоїть кореневий приголосний, крім [р]: тьмяний, морквяний.
- Після р, що позначає м'який приголосний [р']: ряд, буряк.
- Перед йо: зйомка, курйоз.

2. Правила вживання м'якого знака.

В українській мові буква Ь (м'який знак) позначає м'якість приголосних звуків.

М'який знак пишеться

- 1) Після д, т, з, с, ц, л, н на позначення м'яких приголосних [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н']:
 - а) У кінці слова: суть, день;
 - б) У середині слова перед твердим приголосним (крім шиплячих): вільний, боротьба;
 - в) У середині складу перед о та р: льон, втрюх;
 - г) Після л перед наступним м'яким приголосним: льох.

- 2) У суфіксах: а) -ськ-, -зьк-, -цьк-: бахчисарайський, близько, донецький; б) -ньк-, -еньк-, -оньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-: сторононька, тонесенький, малюсінький.

- 3) У буквосполученнях льч, льц (походять з лък), ньч, ньц (походять з ньк), сьч, сьц (походять з ськ): неньці, неньчин – ненька.

У словах різьбяр, тьмяний і похідних.

Як запам'ятати:

М'який знак пишеться після всіх приголосних речення «Де ти з'їси ці лини, Дзар».

М'який знак НЕ пишеться

1) Після букв на позначення:

- а) Губних [б], [п], [в], [м], [ф]: кров, степ;

Як запам'ятати: Губні приголосні можна запам'ятати за допомогою «Мавпа буф».

- б) Шиплячих [ж], [ч], [ш] (тобто букв ж, ч, ш, щ): кущ, ніж, піч;

- в) [р] у кінці слова та складу: лікар, Харків, базар;

2) У буквосполученнях лч, лц (походять з лк), нч, нц (походять з нк), сч, сц (походять з ск): матінці, матінчин – матінка.

3) Між подвоєними літерами на позначення подовженого приголосного: знання, зілля.

4) Після н та перед шиплячими і суфіксами -ськ-, -ств-: тонший, панство, волинський. Виняток: женьшень.

5) У кінці першої частини складних слів: вісімдесят, шістсот.

3. Використання звукосполучень йо, ьо.

Для позначення звукосполучення [йо] пишеться «йо»

На початку слова: його, йод.

Після приголосного (найчастіше на початку складу): серйозний, курйоз.

Після голосного: район, майор.

Для позначення м'якості попереднього приголосного пишеться «ьо»

В усіх інших випадках: шістьох, льох.